

Overgenomen uit: Begijnhofkrant 38 (2012) 1

H. Begga in een nieuw kleedje en expositietroon staat weer te schitteren

Hugo Vanden Bossche

De vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout hebben dankzij de bijdragen van de leden voor een groot deel de conservatie/restauratie van de aan Walter Pompe toegeschreven expositietroon kunnen sponsoren. Met de financiële steun van Rotary Turnhout hebben De Vrienden er ook voor gezorgd dat het schilderij “De heilige Begga van Andenne” (eerste helft 17de eeuw) beter bestand is tegen de klimatologische schommelingen in het Begijnhofmuseum. Twee projecten om samen fier op te zijn.

Waarom vinden De Vrienden dit schilderij zo belangrijk?

Reeds in de 17de eeuw was de Heilige Begga een belangrijke, mogelijk zelfs de meest populaire patroonheilige van de Turnhoutse begijnen. Dat blijkt onder meer uit de keuze van de datum waarop ca. 300 begijnen in stoet van de oude naar de nieuwe kerk zijn getrokken: “In het Jaer 1665, op den feestdach van S. Begga, onze Patronersse, syn wy van d’oude kerck overgecomen in de nieuwe, alwaar sedert dien dach den Goddelycken dienst altyt is geschidt”¹. Zij vierden niet alleen het feest van de H. Begga op 17 december, maar, zoals uit een 18de-eeuws “verzamelhandschrift”² blijkt, ook op “den 2 zondag in juli”. Zij herdachten dan de overbrenging in Andenne van Begga’s relieken vanuit de kapel van St.-Petrus naar de kloosterkerk van Maria de Meerdere (7 juli). Ook de vele afbeeldingen in de Heilig-Kruiskerk (zie onder meer de glasramen), boven de toegangspoort en in het Begijnhofmuseum tonen hoe belangrijk deze heilige voor de Turnhoutse begijnen was. Een aantal onder hen vond zelfs dat zij tot de “orde van de H. Begga” behoorden: op 19de-eeuwse doodsprentjes wordt gevraagd te bidden voor de ziel van de zalige zuster van de “Orde der H. Begga”. In een lofdicht, gedrukt in 1763 ter gelegenheid van de professie van begijn Maria Anna Gerardi, staat:

“Uytgang uyt ‘s werelds stof en vlucht nae Beggas Hof” en op een herinneringsprent aan het dubbele gouden jubileum van zuster Anna Temmerman (1967) staat te lezen: “Gevierd op het wijd vermaard Hof van de H. Begga te Turnhout”.

Hebben de Vrienden van het Begijnhof over deze verering nog gesproken met de begijnen Temmerman († 1977) of de Boer († 2002)? Zij hebben alleszins op 17 december 1980 in het poortgebouw een beschilderd houten paneel geplaatst met de afbeelding van de heilige en een tekst uit Van Rijckels boek (1631) *Het Leven van de seer Edele Doorluchtigste en Heilige Begga Hertoginne van Brabant Stigheresse der Beggynnen*. Ook het waardevolle schilderij “De heilige Begga van Andenne” hebben De Vrienden in bescherming genomen. Maar dit is een schilderij in olieverf op vier horizontale eikenhouten panelen, dat niet bestand is tegen de klimatologische schommelingen in het museum. Vandaar dat het nu een climaframe heeft gekregen. De Vrienden hopen dat dankzij deze speciale bescherming generaties bezoekers eraan herinnerd zullen worden hoe belangrijk de H. Begga voor de begijnen was.

Waarom een restauratie van de expositietroon?

In vergelijking met de verering van de heiligen, zelfs van de patroonheilige, was de aanbidding van het Allerheiligste Sacrament nog veel belangrijker. Tot in de 20ste eeuw waren Sacramentsdag (10 dagen na Pinksteren) en de in het kielzog daarvan ontstane sacramentsprocessies en Eucharistische aanbidding – het Lof en de gedurige aanbidding – de belangrijkste hoogtepunten in het religieuze leven van de begijnen.

Bij de Eucharistische aanbidding wordt de in een monstrans geplaatste, geconsacreerde Hostie – het Lichaam van Christus – aanbeden. De monstrans met de Hostie wordt vanaf de 17de eeuw op een expositietroon geplaatst. In het Begijnhofmuseum staat al tientallen jaren zo'n expositietroon. Net zoals bovenvermelde schilderij heeft deze expositietroon (18de eeuw) de klimaatschommelingen in het museum niet goed verteerd. Bovendien werden bij vorige restauraties niet altijd de juiste ingrepen uitgevoerd. Een grondige conservatie/restauratie drong zich op. Nadat een langdurige bruikleenovereenkomst tussen de eigenaar, de Broederschap van het Venerabel, en de Stad Turnhout ondertekend was, hebben De Vrienden

erin toegestemd om de kosten van de restauratie voor ca.70 % te dragen. De prachtige, door ChromArt gerestaureerde expositietroon kan nu weer in zijn volle glorie bewonderd worden in de Huiskapel. De Turnhoutse begijnen hadden voor zover wij weten niet zo'n prachtige troon, maar De Vrienden zijn ervan overtuigd dat zij deze troon met veel zorg zouden hebben gekoesterd. De ondersteuning van dit restauratieproject was enkel mogelijk dankzij de financiële steun van de ereleden, donateurs en sponsors. Van harte bedankt daarvoor!

1. **Begijnhofkrant 36** (zomer 2012), p. 2 - 8

2. Muziekcollectie begijnhof